

NOVICE ŠTEVILKA 3

CULTH: EX CAR-GOR

www.culthex.eu

Vsebina:

- Novice projekta **CULTH:EX CAR-GOR**
- **5. sestanek projektnega partnerstva v Celovcu**
- **6. sestanek projektnega partnerstva v Kranju**
- **Izobraževanja**

Novice projekta **CULTH:EX CAR-GOR**

Zopet vam pišemo, ker bi vas radi seznanili z novostmi in delom na projektu **Brezmejna doživetja kulturne dediščine avstrijska Koroška - Gorenjska**, ki ga na Gorenjskem in avstrijskem Koroškem izvajamo od aprila 2009. Na zadnjem sestanku projektnega partnerstva, ki smo ga imeli v začetku oktobra v Kranju, smo se dogovorili, da naše e-novice, ki jih bomo pripravljali še do konca izvajanja projekta, obarvamo **tematsko**.

V e-novicah, ki so danes pred vami, vam bomo podrobneje predstavili **izobraževalne programe in delavnice**, ki smo jih izvedli v okviru projekta. V prihodnjih pa bomo pisali o pilotnih projektih, ki smo jih že in jih bomo še izvedli do zaključka naših projektnih aktivnosti.

V uvodnem delu vam želimo na kratko predstaviti, kaj se je dogajalo od izdaje naših zadnjih e-novic. V tem času smo uspeli izvesti kar nekaj aktivnosti. Na Gorenjskem smo zaključili z izvedbo izobraževalnih programov, zadnjo delavnico za vzgojiteljice v vrtcih smo izvedli na Bledu v začetku oktobra. Na avstrijskem Koroškem so v tem času izvedli dve delavnici in sicer v aprilu delavnico z naslovom »Energetsko učinkovita sanacija in obnova zgodovinskih objektov« in 12. oktobra 2011 celodnevno delavnico z ekskurzijo pod naslovom »Staro in novo: Ohranjanje in razvoj naše kulture stavbarstva«.

V obeh regijah, vključenih v projekt, se izvaja stalni menedžment z **informacijskima točkama**, za Gorenjsko na Zavodu za varstvo kulturne dediščine Slovenije, območna enota Kranj, za avstrijsko Koroško na Oddelku 3 Koroške deželne vlade. Informativna točka je namenjena vsem, ki imate kakršnakoli vprašanja v zvezi z ohranjanjem nepremične kulturne dediščine.

V projektu imamo načrtovano pripravo osmih **revitalizacijskih konceptov** in izvedbo osmih **pilotnih aktivnosti**.

Večina aktivnosti je že zaključenih. Prenovljena je bila poročna dvorana v vili Zora na Bledu, ki osvežena sprejema in popelje v nov stan mladoporočence. Z novo fasado je novo podoba dobila stavba na Balosu 4 v Trziču, kjer so tudi prostori Knjižnice dr. Toneta Pretnarja. Izvedle so se aktivnosti pilotnega projekta »villa rustica« v Mošnjah. V celoti je bila dobavljena pohištvena in informacijska oprema za Turistično informacijski center v Mošnjah, tudi okolico centra so uredili. V okviru pilotnega projekta Rupnikova linija je bil urejen novi-stari vhod v utrdbo Goli vrh.

Na avstrijskem Koroškem izvajajo pilotne aktivnosti prav tako na štirih pilotnih projektih. V Podkloštru izvajajo dela na ostankih nekdanjega samostana, narejena je bila nova fasada na

CULTH:EX

stavbi nad Rudolfovim rovom rudnika v Plajberku pri Beljaku. Izvedene so pilotne aktivnosti na gradu Ostrovica v Lunji vasi in na koči v Albecku.

V začetku leta smo izvedli javno naročilo za pripravo elaboratov in postavitvev **33 označevalnih in usmerjevalnih tabel** v sodelujočih občinah na Gorenjskem. Aktivnosti se še vedno izvajajo, kar govori o zahtevnosti zadane naloge. Nekaj tabel so že postavili. Ko se peljete na Bled, bodite pozorni na rjavo tablo s fotografijo Blejskega otoka, tudi ta je bila postavljena v okviru projekta Brezmejna doživetja kulturne dediščine.

Poleti smo se ukvarjali s pripravo besedil z opisom znamenitosti v sodelujočih gorenjskih občinah. Pripravili smo **41 različnih besedil** in jih prevedli v angleški ter nemški jezik. Besedila bodo posneta na MP4 predvajalnike, ki se bodo uporabljali v turistične namene. Na Bledu, v Radovljici, Trziču, na Jesenicah, v Kranju, Bohinju in v Žirovnici bomo dali v uporabo **digitalne vodnike**, s katerimi si bodo turisti sami lahko ogledali znamenitosti naštetih občin.

Da bodo turisti lažje našli omenjene točke, smo **37 različnih znamenitosti** iz gorenjske regije vpisali v Monolit SC kartografijo, s čimer bodo te znamenitosti vključene v **navigacijski sistem** in s tem lažje dostopne.

5. sestanek projektne partnerstva v Celovcu, 14. Marec 2011

Peti sestanek projektne partnerstva smo imeli 14. marca 2011 v Celovcu, v prostorih Koroške deželne vlade. Zaradi tematik, ki smo jih obravnavali (izobraževalni programi, svetovanja, priročnik,..) so se sestanka udeležili tudi zunanji strokovnjaki.

6. sestanek projektne partnerstva v Celovcu, 5. Oktober 2011

Šesti sestanek projektne partnerstva smo pripravili v Kranju, 5. oktobra 2011. Pogovorili smo se o aktivnostih, ki jih bomo še izvedli do zaključka projekta, in o spremembah na projektu. Nekaj besed pa je bilo namenjenih tudi zaključnima dogodkoma, ki bosta izvedena na obeh straneh meje.

Izobraževanja

OTROCI IN KULTURNA DEDIŠČINA

“Otroci in dediščina”

V preteklem in letošnjem letu smo s pomočjo etnologin Bože Grafenauer Bratož in Leje Kužnik z Zavoda Etno servis izvedli 10 delavnic za vzgojiteljice v vrtcih. Delavnice so potekale v vrtcih v občinah Gorenja vas-Poljane, Jesenice, Kranjska Gora, Radovljica, Bohinj, Trzič, Žirovnica in Bled. Udeležilo se jih je **235 pedagoških delavk in delavcev**. Glavna cilja delavnic sta bila krepitev lokalne kulturne identitete in širjenje zavesti o pomenu materialne in nematerialne dediščine lokalnega kulturnega okolja pri pedagoških delavkah in delavcih ter preko njih prenos vedenja o dediščini na otroke. Udeleženci delavnic so se seznanili z osnovnimi pojmi v povezavi z dediščino in razmislili o materialni in nematerialni dediščini v lastnem kulturnem okolju v preteklosti in sedanjosti. Pomemben del delavnice je predstavljalo skupinsko delo, pri katerem je vsaka od skupin vzela pod drobnogled eno od področij dediščine načina življenja v svojem okolju - dediščino bivanja in stavbarstva, dediščino dela in poklicev, kulinarčno dediščino, dediščino iger in igrač, šege in navade. Na koncu so se udeleženci seznanili z možnostmi uporabe znanja o dediščini pri vsakdanjem delu z otroki.

Udeleženke delavnic v skupinah razpravljajo o lokalni dediščini in ustvarjajo plakate

Predstavitve tem, obravnavanih v skupinah

Nekatera od predstavljenih področij lokalne dediščine - stavbarstvo in značilne dejavnosti

Nekatera od predstavljenih področij lokalne dediščine - igre, igrače in šege (foto: Lea Kužnik)

CULTUREX

“Staro in novo”: Ohranjanje in razvoj naše kulture stavbarstva

Na avstrijskem Koroškem je 12. oktobra 2011 potekala delavnica z naslovom Staro in novo. Osrednji cilj delavnice je bil poudariti pestro stavbno dediščino avstrijske Koroške in Gorenjske ter pokazati pedagoškim delavkam in delavcem, kako dediščino uspešno vključiti v vzgojo in izobraževanje mladih, predvsem preko raznih programov in projektov. Rdeča nit delavnice je bila staro in novo, ki se v dediščini ves čas prepletata. Temi primerno je bila izbrana tudi lokacija - predavanja in delavnica so potekali v nekdanjem veličastnem cistercijanskem samostanu Vetrinj, ki je bil v zadnjih desetletjih obnovljen, v njem pa danes deluje šola. Otroci se tako že od malega seznanjajo z uspešno kombinacijo starega in novega. V prvem delu delavnice je več govornikov predstavilo možnosti vpeljave dediščinske tematike v vzgojo in izobraževanje, predstavljen je bil tudi potek delavnic za vzgojiteljice v vrtcih na Gorenjskem. Udeleženci delavnice so se tudi sami lotili ustvarjanja kombinacije starega in novega - skupine so oblikovale vsaka svoj model predelave starejše hiše. Popoldne so sledili ogledi stavb v Vetrinju in Celovcu, ki so bili uspešno prenovljeni in vključeni v sodobno življenje.

Vetrinj - nekdanj arkade samostana, danes hodniki srednje šole

Predstavitve projekta, ki so se ga lotili učenci šole iz Železne Kaple

Staro & novo - iskanje sinergij

Foto: Franja Gabrovšek Schmidt

Glasbena šola v Celovcu - primer dobre prakse

TURIZEM IN KULTURNA DEDIŠČINA

“Vrednost stavbne dediščine v ponudbi turističnih kmetij in tradicionalnih gostiln”

8. junija 2010 smo na Gorenjskem priredili predavanje in ekskurzijo v okviru izobraževanj na temo turizem in dediščina. Osnovni namen dogodka je bil izpostaviti problematiko na področju ohranjanja kulturne dediščine in seznaniti udeležence s tem, kako vzpostaviti uspešno turistično dejavnost na gorenjski domačiji ter kako lahko dediščina predstavlja pomembno dodano vrednost ter atrakcijo v turistični ponudbi. Predavanja in ekskurzije so

se udeležili v glavnem lastniki kmetij, ki bi želeli razviti turistično ponudbo na kmetiji, v katero bi vključili tudi dediščino.

Predavatelj in vodnik na ekskurziji je bil prof. dr. Janez Bogataj. V predavanju je opredelil kulturno dediščino, potem pa se je posvetil uspešnemu vključevanju kulturne dediščine v turistično ponudbo na kmetijah, tako z vidika zunanje ureditve kot notranje opreme. Predstavil je sedem področij kulturne dediščine, ki jih lahko vključimo v turistično ponudbo: gospodarske panoge, notranja oprema, stavbna dediščina, dediščina prehrane, rokodelske dejavnosti, šege in navade, dediščina duhovne ustvarjalnosti.

Po predavanju smo se odpravili na ekskurzijo in si ogledali nekaj primerov dobre prakse vključevanja dediščine podeželja v sodobno turistično in gostinsko ponudbo. Obiskali smo nekdanjo Hočevarjevo domačijo na Zgornjem Brniku, danes Dvor Jezeršek, turistično kmetijo Karnišnik na Visokem pri Poljanah, turistično kmetijo pri Tavčarju na Četeni Ravni, turistično kmetijo Pri Ažbetu doma v Dolenčicah in ogled zaključili s kosilom v gostilni Na Vidmu v Poljanah.

Predavanje

Dvor Jezeršek - ogled nekdanjega skednja, preurejenega v konferenčni prostor

Dvor Jezeršek - celoten kompleks domačije

Domačija Karnišnik na Visokem - gospodar Matej Demšar pripoveduje o obnovi domačije

Domačija Pri Tavčarju na Četeni Ravni - ogled osrednjega bivalnega prostora, danes namenjenega za jedilnico in prostor za druženje; ohranjen je star lesen strop
Foto: Bernarda Jesenko Filipič

Pri Ažbetu doma v Dolenčicah - obnovljena stara hiša

CULTUREX

ENERGIJA IN KULTURNA DEDIŠČINA

“Energetska učinkovitost stavbne dediščine”

11. maja 2010 smo v Kranju priredili posvet z naslovom energetska učinkovitost stavbne dediščine. Lotili smo se vprašanj, ki so danes tako za lastnike dediščine kot za strokovnjake še posebej aktualna: Kako ohraniti stavbno dediščino, hkrati pa doseči njeno energetsko učinkovitost? Kako na tem področju sklepati kompromise? Kaj nam narekujejo nacionalna in mednarodna pravila ter smernice? Ali je stavbna dediščina že v osnovi energetsko učinkovita ali jo moramo tako šele narediti? Zakaj je dobro pri prenovi stavb uporabljati tradicionalna, lokalna gradiva? Kolikšne sodobne posege prenesejo stavbe, da še ohranijo svoje bistvene dediščinske značilnosti? Kakšne so tehnične rešitve, s katerimi se naredi dediščino bolj energetsko učinkovito (notranja ali zunanja izolacija, ustrezno stavbno pohištvo)? S kakšnimi tehničnimi, finančnimi, estetskimi vprašanji se pri tem srečujejo strokovnjaki in lastniki dediščine?

Udeleženci posveta

Eno od predstavljenih vprašanj - sanacija objekta z menjavo lesenih oken z novimi, plastičnimi okni ali celostna prenova objekta z ohranitvijo starega, lesenega stavbnega pohištva (foto: Maja Avguštin)

“Energetsko učinkovita sanacija in obnova zgodovinskih objektov”

Na delavnici na avstrijskem Koroškem, ki je bila izvedena 13. aprila 2011, so se odpirale podobne teme kot na posvetu na Gorenjskem - kakšni posegi na kulturni dediščini so sprejemljivi, da se dediščino prilagodi zahtevam po ustrezni energetski učinkovitosti. Sodelujoči so poglobljeno razpravljali o tem in se posvetili tudi vprašanjem tehničnih rešitev: s kakšnim stavbnim pohištvom menjati dotrajano staro stavbno pohištvo, kakšno izolacijo uporabiti (notranjo, zunanjo), kako odpraviti vlago v starih objektih, kakšne materiale uporabljati pri obnovi. Predstavljeno je bilo tudi nekaj primerov dobre prakse celostne prenove objektov dediščine. Arhitektka Beate Nadler-Kopf je tako na primer predstavila prenovu gostišča Sulz v Vorarlbergu in poudarila, da je treba takšne posege skrbno načrtovati in pozorno voditi ter nadzirati posege vse do konca.

Informiranje in obveščanje javnosti:

Več informacij o projektu CULTH:EX CAR-GOR najdete na naši skupni projektni spletni strani. Na www.culthex.eu objavljamo podatke o vsebini projekta, rezultate izvedenih aktivnosti in delavnic ter gradiva.

Vabimo vas, da obiščete www.culthex.eu.

ONE-STOP-SHOP - Kontakti in nadaljnje informacije:

Za več informacij se lahko obrnete na kontaktne osebe v svoji regiji:

Koroška:

AKLR - Oddelek 3, Celovec, dr. Kurt Rakobitsch, kurt.rakobitsch@ktn.gv.at

Slovenija:

BSC Kranj, Franja Gabrovšek Schmidt, franja.gabrovsek@bsc-kranj.si

ZVKDS Kranj, Tjaša Rotar Kokalj, tjasa.rotar@zvks.si

Vodilni partner: Urad koroške deželne vlade, Oddelek 3, Celovec

Ostali partnerji: BSC Kranj, ZVKDS Kranj, Občina Bled, Gorenja vas - Poljane, Radovljica in Tržič

